
EERST DENKEN, DAN DOEN!

BURGERPARTICIPATIE IN NIEUW-DORDRECHT



TEAM 7:

**FREEK DE BRUIJN
ANNA-JET LEYENAAR
DONALD MEIS
MAARTEN VERDAASDONK**

BEGELEIDERS:

**RAOUL BEUNEN
GERRIT KLEINRENSINK**

INHOUDSOPGAVE

Inleiding/Aanleiding.....	2
Maar wat is Emmen Revisited nu eigenlijk?	2
Vooronderzoek – onze inzichten	3
Probleemstelling.....	3
Doelstelling	3
Werkwijze	4
Theoretisch kader	5
Wat is burgerparticipatie en in welke mate is het mogelijk?.....	6
Redenen, motieven en methodes tot (geen) participatie	7
Methodes	9
Wat zijn de voor- en nadelen voor burgers en de gemeente?	10
Wat gebeurt er zonder participatie en wat is het logisch gevolg daarvan?	11
ADVIES AAN EMMEN REVISITED	13
Het stappenplan.....	13
Wat is nu eigenlijk het belang van burgerparticipatie?.....	14
Mate van burgerparticipatie.....	15
Mate van participatie per stap in het planningsproces	16
Wat kunt u doen om burgers te motiveren tot participatie?	17
Conclusie.....	18
Bronvermelding.....	19
Tekst bronnen:	19
Figuren.....	19
Bijlagen.....	20

INLEIDING/AANLEIDING

In het dorp Nieuw-Dordrecht is Emmen Revisited onlangs begonnen om enkele taken van onder andere de gemeente over te dragen aan de inwoners. Wij, studenten van de Wageningen Universiteit, zijn gevraagd een advies te schrijven aan de actoren van Emmen Revisited om de inwoners van het dorp Nieuw-Dordrecht te betrekken bij de ruimtelijke ordening van het dorp.

MAAR WAT IS EMMEN REVISITED NU EIGENLIJK?

Emmen Revisited is een samenwerking van verschillende partijen die zorgen voor een betere leefomgeving in de gemeente Emmen.

Emmen Revisited heeft drie kernpartners: de gemeente, de bewonersverenigingen en de drie Emmense woningcorporaties. Elke partner zorgt ervoor dat Emmen Revisited goed functioneert. In de dorpen en wijken van het gebied waar Emmen Revisited actief is, spelen veel onderwerpen als groenvoorziening, infrastructuur e.d. tegelijkertijd waarbij verschillende actoren betrokken zijn. Emmen Revisited werkt met dorpsprogramma's om de onderwerpen scherp naar voren te krijgen en uiteindelijk ervoor te zorgen dat inwoners samen aan de slag kunnen hiermee. De dorpsprogramma's bestaan uit vier thema's: wonen, woonomgeving, voorzieningen en het sociale klimaat. Telkens geldt zo'n dorpsprogramma voor vijf jaar, maar wordt tussentijds waar nodig bijgesteld.

De kernpartners hebben de ambitie om in 2015 in alle 35 dorpen en wijken volgens de Emmen Revisited-methode te werken. De partners zorgen onder andere voor netwerken en kennis, inspiratie tot vernieuwing, inhoudelijke input en ze realiseren projecten en activiteiten die bijdragen aan het halen van de gezamenlijke doelen.

Doel Emmen Revisited:

- Emmen Revisited wil werken aan een verbetering van wijken en dorpen op een structurele en gemeenschappelijke wijze.
- De belanghebbenden werken samen op basis van gelijkwaardigheid en hebben dus ieder evenveel inspraak.

Het plan Emmen Revisited is al in werking in enkele stadswijken van Emmen (Zwartemeer en Emmerhout). Recent is Emmen Revisited ook van start gegaan in Nieuw-Dordrecht. Het is de bedoeling dat bewoners en andere partijen als de Gemeente samen vergaderen om een plan te ontwikkelen om de leefomgeving in Nieuw-Dordrecht te verbeteren.

VOORONDERZOEK – ONZE INZICHTEN

Als vooronderzoek hebben we het dorp Nieuw-Dordrecht bezocht. Enkele bewoners hebben alle studenten in groepjes een rondleiding door het dorp gegeven om te kijken hoe het dorp functioneert. Het is ons opgevallen dat er een erg rustige en gemoedelijke sfeer hangt in het dorp. Tijdens deze excursie naar Nieuw-Dordrecht hebben wij kennis gemaakt met allerlei experts die veel weten over het plan van Emmen Revisited. Deze experts waren woordvoerders van de volgende actoren:

- Dorpsteam: Meer burgerparticipatie in bijeenkomsten om de leefomgeving te verbeteren. Het dorpssteam is ook een spreekbuis voor de inwoners van het dorp richting de grotere organisaties zoals woningcoöperaties en de Gemeente.
- Gemeente Emmen: De mensen in de dorpen en wijken stimuleren om activiteiten voor de jeugd van 0 tot 16 jaar te organiseren, zodat hun mogelijkheden en kansen worden vergroot.
- Stamm: Een adviesbureau die probeert inwoners aan te zetten om samen aan de slag te gaan en dat de inwoners taken overnemen van de Gemeente.

Tijdens de interviews in Nieuw-Dordrecht werd ons verteld dat er meer behoefte is aan burgerparticipatie in Nieuw-Dordrecht. In Nieuw-Dordrecht hebben wij signalen opgevangen die ons ook het idee gaven dat er nog niet voldoende nagedacht is over de burgerparticipatie. Dit is echter wel van belang aangezien in iedere stap van het planningsproces een andere mate van burgerparticipatie mogelijk is. Wanneer kun je bijvoorbeeld spreken van 'genoeg' burgerparticipatie van de inwoners? Wat is genoeg? En wie bepaalt dat? Burgerparticipatie is niet in te delen in hoeveelheden, het hangt namelijk van veel factoren af die nog naar voren zullen komen in het advies. Wij zijn hierdoor tot de volgende probleemstelling gekomen uit ons vooronderzoek:

PROBLEEMSTELLING

Burgerparticipatie realiseren in welke vorm of mate dan ook, is niet zo simpel als het lijkt.

DOELSTELLING

Met dit adviesrapport willen wij ervoor zorgen dat de actoren van Emmen Revisited meer gaan nadenken over de mate van burgerparticipatie binnen het planningsproces en op welke manier burgerparticipatie een rol kan spelen binnen het project met betrekking tot Nieuw-Dordrecht.

WERKWIJZE

Wij zijn begonnen met een excursie naar Nieuw-Dordrecht, waar wij informatie hebben gekregen over het project Emmen Revisited en over het dorp Nieuw-Dordrecht. Ook hebben wij gesproken met experts die allen relaties hebben met het project Emmen Revisited. Na deze informatieve middag zijn we aan de slag gegaan met de informatie die we hebben gekregen. De dagen erna hebben we literatuuronderzoek gedaan over burgerparticipatie, het project Emmen Revisited en ruimtelijke planning. Hieruit volgden de probleem- en de doelstelling. Daarna hebben we de deelvragen bedacht om advies te geven over de probleemstelling. Deze zijn weergegeven in het theoretisch kader. Daarna hebben we verder nagedacht over hoe wij onze doelstelling konden bereiken. Dat resulteerde in een advies aan de actoren van Emmen Revisited.

THEORETISCH KADER

In het volgende deel van dit rapport vindt u het theoretisch kader. Hierin willen wij u inzicht geven in de praktijk. Het theoretisch kader bevat een aantal deelvragen die de structuur verhelderen. Deze deelvragen worden uitgelegd en toegelicht om u informatie te verschaffen en nieuwe inzichten te geven.

WAT IS BURGERPARTICIPATIE EN IN WELKE MATE IS HET MOGELIJK?

Als het gaat om participatie in de ruimtelijke planning, dan gaat het om de rolverdeling van de actoren. Wie doet er mee? En wie doet wat? Volgens Tom Sleekink (wethouder gemeente Emmen) is in Emmen Revisited de rol van burgers veranderd van inspraak, als alleen een mening uitbrengen, naar inspraak als samenspraak. Voor Emmen Revisited zijn intrede deed, maakten professionals de plannen en kon de burger achteraf aangeven wat ze goed of slecht vonden aan het plan. Bij Emmen Revisited kunnen de burgers al vanaf het begin overleggen met professionals over ruimtelijke vraagstukken in de leefomgeving.

Het bovenstaande voorbeeld van Emmen Revisited geeft aan dat de burgers meedoen in het planningsproces. Echter, hierin wordt niet duidelijk wat de taak van de inwoner precies is. Doen ze actief mee met organiseren/realiseren van ruimtelijke vraagstukken of is de inspraak alleen via enquêtes gedaan?

Burgers kunnen in verschillende maten meedoen aan de ontwikkeling van de leefomgeving. De twee uiterste maten van participatie zijn: Geen macht of inspraak voor de burgers en aan de andere kant absolute macht voor de burgers. Tussen deze twee uitersten zit een range van allerlei methoden en benaderingen om de organisatie van burgerparticipatie te regelen, oplopend van geen tot alle macht voor de burgers.

In de uiterste situatie waarin burgers geen invloed hebben, is de overheid de dominante partij in het planningsproces. In deze situatie worden er zogenaamde 'blueprint' plannen gemaakt door staatsplanners. Een 'blueprint', oftewel een blauwdruk, is een plan waarin alles vast staat en waar geen mogelijkheden zijn tot onderhandelingen met de burgers. Wanneer de macht in het planningsproces niet alleen meer ligt bij de overheid, maar ook bij de private sector, zijn de plannen geen 'blueprints' meer. De aard van de planning en de visie staan hier niet vast, terwijl dat bij de 'blueprints' wel het geval is. De ruimtelijke planning wordt in deze situatie gevormd door vergaderingen tussen de actoren. Door de samenwerking worden beslissingen zo genomen dat alle betrokken actoren tevreden zullen zijn met het resultaat.

Tussen de twee uiterste maten van burgerparticipatie zijn er een aantal andere mogelijkheden die simplistisch worden weergegeven in de participatietrap:



Figuur 1 Participatietrap

BRON: [HTTP://WWW.KEI-CENTRUM.NL](http://www.kei-centrum.nl)

REDENEN, MOTIEVEN EN METHODES TOT (GEEN) PARTICIPATIE

Inwoners kunnen verschillende redenen hebben om veel of weinig aan burgerparticipatie te doen. Het is mogelijk dat ze geen tijd en/of zin hebben om naast het werk, gezin, sport en hobby's ook nog eens naar de vergaderingen met de gemeente te gaan. De inwoners kunnen ook het idee hebben dat hun mening er niet toe doet, omdat ze denken dat de gemeente en overheid toch uiteindelijk wel doen wat ze zelf willen. Daarnaast is een mogelijke oorzaak dat de mogelijkheid om te participeren nog te weinig wordt gepromoot. Anderzijds zullen mensen die veel tijd hebben en het belang van participatie wel inzien, meer aan participatie willen doen. Deze mensen voelen zich vaak ook meer betrokken bij het dorp.

Soms is voor inwoners de drempel te hoog om een burgerinitiatief in te dienen, een vorm van participatie. In sommige gemeentes hoeft men slechts een schriftelijk verzoek in te dienen, maar in andere gemeentes worden verschillende strenge eisen gesteld aan het indienen van een burgerinitiatief. Dit betekent al snel een verschil tussen veel of weinig participatie, afhankelijk van de moeilijkheidsgraad in de gemeente om een initiatief in te dienen. Soms moet een inwoner ook verschillende handtekeningen verzamelen voordat een burgerinitiatief op de agenda van de raad wordt geplaatst. Dit kan de inwoner ervan weerhouden om dit te doen. Echter niet in alle gemeentes is dit het geval, dus het beleid van de gemeente bepaalt vaak de mogelijke mate voor de inwoners om te participeren. Een aantal gemeentes geeft aan geen speciale activiteiten te ondernemen voor de omgang met informele bewonersinitiatieven (*Peeters, 2012*).

De gemeenteraad heeft over het algemeen geen actieve rol als het aankomt op burgerparticipatie omdat de raad, zoals die zich in veel gemeentes bezighoudt met participatietrajecten, weinig participatietrajecten opzet (*Peeters, 2012*). Wat de gemeenteraad wel doet is kaders stellen voor participatietrajecten en ze achteraf controleren. Wanneer de gemeenteraad meer participatietrajecten zou opzetten, zou dit de burgerparticipatie bevorderen. Dit is ook de ambitie van Emmen Revisited.

Het is noodzakelijk dat inwoners zich beseffen dat ze wel degelijk inspraak kunnen hebben in projecten. Als zij zich dat beseffen, mag aangenomen worden dat de mate van participatie zal toenemen. Daarom is communicatie van groot belang. Vaak voorziet de gemeente de inwoners van deze informatie door middel van een aankondiging op de gemeentelijke website of in regionale kranten. De lokale radio- en tv-zender wordt echter nauwelijks gebruikt (*Peeters, 2012*) en dit zou wel moeten gebeuren om de inwoners nog beter te bereiken en zo de participatie te bevorderen. Moeilijk bereikbare groepen worden nu ook nog niet echt op een speciale manier benaderd en dus zullen zij op deze manier vrijwel nooit participeren. Wanneer dat verbetert, zullen ook de moeilijk bereikbare groepen een goede kans krijgen om te participeren.

Nu ook de gemeenten moeten bezuinigen in verband met de economische crisis zal dit ook te merken zijn op het gebied van burgerparticipatie. Wanneer participatie minder wordt bevorderd, is het ook te verwachten dat de bewoners minder zullen participeren. Het is daarom belangrijk dat de bewoners het nut inzien van participatie, zodat zij zelf bezig blijven met participeren wanneer dit vanuit de gemeente minder wordt gestimuleerd.

Een van de belangrijke motivaties voor bewoners om te participeren is eigenbelang (*Tonkens & Verhoeven, 2011*). Door carrièremogelijkheden, nieuwe dingen leren, financieel gewin of andere persoonlijke voordelen zien bewoners het nut van participatie in. Wanneer deze voordelen niet direct zichtbaar zijn, wordt het verlangen om te participeren al meteen kleiner of ontbreekt soms in zijn geheel. Indien deze voordelen wel duidelijk worden gemaakt, zullen de bewoners sneller enthousiast zijn om te gaan participeren.

Naar aanleiding van onderzoek door E. Tonkens en I. Verhoeven van de Universiteit van Amsterdam blijkt dat veel motieven er toe doen om te participeren, behalve het burgerschap (*Tonkens & Verhoeven, 2011*). Het burgerschap omvat in het onderzoek 'de plicht als burger' en 'de gemeente helpen'. Dat houdt dus in dat bewoners participatie niet zien als hun plicht en dat het helpen van de gemeente voor hun geen belangrijke reden vormt om te participeren, omdat zij het burgerschap niet zo belangrijk vinden. Ook hier is het belangrijk dat de relatie tussen burger en gemeente verkleind wordt en dat de burgers inzien dat betrokkenheid en hulp tussen gemeente en burger voor iedereen voordelen heeft.

METHODES

In een inventarisatie van gemeentelijk beleid en activiteiten op het gebied van burgerparticipatie: *burgerparticipatie in de lokale politiek* van Britt Peeters staan de resultaten van een onderzoek naar de methoden die gemeenten gebruiken om burgers te betrekken bij beleid. De resultaten zijn verkregen uit een enquête aan 135 Nederlandse gemeenten. In de enquête is onderscheid gemaakt tussen methoden die gebruikt worden voor de hele bevolking en methoden die gebruikt worden voor een selecte groep van de bevolking. Als het gaat om methodes voor de gehele bevolking, blijkt dat inspraakavonden en themabijeenkomsten populaire methodes zijn bij de deelnemende gemeenten. Daarentegen zijn internetfora minder populair. Uit het onderzoek blijkt dat de gemeenten minder methodes gebruiken voor geselecteerde groepen van de bevolking dan voor de gehele bevolking (*Peeters, 2012*).

Communicatie:

In de inventarisatie van Britt Peeters wordt nog een ander belangrijk punt genoemd, namelijk communicatie. Gemeenten moeten er voor zorgen dat de burgers op de hoogte zijn van het feit dat zij daadwerkelijk kunnen participeren en op welke wijze zij dat kunnen. Bijna alle gemeenten die zijn ondervraagd in het onderzoek gaven aan dat ze een aankondiging op de gemeentelijke website en in de regionale krant of huis-aan-huis bladen plaatsden. De lokale radio- of tv-zender is daarentegen een veel minder gebruikte communicatiemethode. Tot slot zeiden een aantal gemeenten dat sociale media gebruikt worden om met de bevolking te communiceren. Dit zou ook een goed en modern communicatiemiddel zijn (*Peeters, 2012*).

Financiering:

Van de gemeenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek, werkte ongeveer de helft met dorp- en/ of wijkbudgetten. De bevolking mag deze bedragen zelf besteden. Kleine gemeenten kunnen over het algemeen minder geld besteden dan grote gemeenten. Het is dus erg opvallend dat twee relatief kleine gemeenten, Hellevoetsluis en Eersel, laten weten een bedrag groter dan één miljoen euro ter beschikking te stellen als dorp- en/ of wijkbudget. Dit bedrag is relatief groot voor een dergelijke gemeente. Deze gemeenten hebben in het verleden samen met de burgers projecten op een goede manier afgerond, wat een band van vertrouwen heeft geschapen tussen gemeente en de burgers. Dit vertrouwen is volgens ons een belangrijk aspect in het functioneren van burgerparticipatie (*Peeters, 2012*).

WAT ZIJN DE VOOR- EN NADELEN VOOR BURGERS EN DE GEMEENTE?

Participatie oftewel 'actief deelnemen'. Inspraak hebben. Vanuit het project Emmen Revisited willen de verschillende deelnemende actoren/stakeholders dat burgers inspraak kunnen hebben in het project. Dat de inwoners van Nieuw-Dordrecht samen met de gemeente en woningcorporaties plannen bedenken om de leefomgeving te verbeteren.

Participatie heeft een aantal effecten, zowel positieve als negatieve. Doordat belanghebbenden inspraak hebben in een project, leren ze bij andere belanghebbenden betrokken te raken en tot gewenste uitkomsten te komen. Door participatie ontstaat een groot voordeel in het planningsproces en in het geval van Nieuw-Dordrecht in het verbeteren van de leefomgeving. Doordat meerdere personen betrokken worden bij een project, komen er ook meerdere visies. Iedere persoon kijkt anders tegen de gang van zaken van het project aan en iedereen heeft een eigen mening over beslissingen die eventueel genomen zullen worden.

Dit is vaak positief omdat meerdere visies ook meerdere vooralsnog onvoorziene problemen kunnen oplossen. Het kan echter ook negatief uitvallen omdat het moeilijker is om een beslissing te nemen wanneer er verschillende meningen in het spel zijn dan bij één door iedereen gedeelde mening. Of participatie nodig en gewenst is, hangt dus in vrijwel alle gevallen van de situatie af. Het participatieproces maakt ruimte voor onderhandelingen en overleg. Wanneer belanghebbenden oftewel stakeholders met elkaar discussiëren over een gebied of plan, kunnen ze samen tot overeenstemmingen komen door overleg. Daardoor zullen belanghebbenden zich ook betrokken voelen. Wanneer inwoners van Nieuw-Dordrecht actief zullen deelnemen aan het proces om samen met de gemeente en andere stakeholders om de tafel te gaan, kunnen ze worden betrokken bij het project. In veel gevallen is dit gewenst voor een goed resultaat, maar ook dat is per situatie verschillend.

Een nadeel van deze betrokkenheid is dat het proces vertraging op zou kunnen lopen, doordat er bijvoorbeeld conflicten zijn of doordat de voor- en nadelen van verschillende beslissingen moeten worden besproken (Glasson et al., 2005).

WAT GEBEURT ER ZONDER PARTICIPATIE EN WAT IS HET LOGISCH GEVOLG DAARVAN?

Volgens de IOR School (Institute for Operations Research) moet planning niet gezien worden als het maken van een plan, maar als het beter begrijpen van de hedendaagse problemen en problemen die er in de toekomst nog gaan komen. Als het goed begrepen wordt, kunnen er nu betere besluiten worden gemaakt (*Centre for Environmental Studies, 1970, p. 16*). Hieruit is het *planning-as-learning* ontstaan. *Planning-as-learning* zorgt ervoor dat het proces steeds verandert, vooral door inspraak van de bewoners. Het komt meestal naar voren als er meerdere actoren betrokken zijn. Zij hebben ieder een eigen visie op de problemen en moeten samengebracht worden om tot een eenduidige oplossing te komen. Met het *planning-as-learning* is het eindresultaat van tevoren nooit bekend, dat zal zich namelijk gaandeweg het proces ontwikkelen. Hierbij is altijd input nodig vanuit de verschillende actoren; van burgers tot organisaties. Bij een situatie waar men de burgerparticipatie weglaat en de lokale overheid zelf aan de slag gaat met het oplossen van huidige en toekomstige problemen, is er een grote kans dat de oplossing niet tot tevredenheid leidt bij de inwoners (*The Performance of Spatial Planning, 2000, p. 302*).

Geen participatie van de inwoners betekent dat de overkoepelende organisaties en de overheid het heft in eigen handen krijgen. Dit heeft vaak nadelen, zoals:

- Organisaties en coöperaties gaan meer vanuit hun eigen visie uit en 'vergeten' daarbij de inwoners.
- Men weet niet wat er speelt in het dorp, welke behoeftes er zijn en wat de kritische punten zijn binnen het dorp.
- De afstand tussen overheid en burger wordt groter.

Overheden, organisaties en/of coöperaties hebben een andere visie op problemen en andere ideeën bij oplossingen dan de inwoners. Een coöperatie of overheid heeft andere prioriteiten dan de inwoners zelf, hier zal op den duur wrijving ontstaan. Inwoners zullen het waarschijnlijk niet altijd eens zijn met het beleid en veranderingen. De afstand tussen overheid en burger zal ook vergroten. Dit heeft als voordeel dat er besluiten kunnen worden genomen die op de korte termijn goed zijn voor het desbetreffende gebied, maar op de lange termijn wellicht negatief zullen uitpakken. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe woningen voor ouderen. Deze zijn nu misschien hard nodig, maar over een aantal jaar zal dan veel leeg staan. Bij zo'n langetermijnvisie is burgerparticipatie niet per se nodig, maar deskundigen juist wel.

Mogelijke effecten op de inwoners als er geen burgerparticipatie is:

- Inwoners voelen zich niet serieus genomen.
- Inwoners voelen zich wellicht buitengesloten.
- Inwoners kunnen het als prettig ervaren dat er voor de toekomst van hun dorp wordt gezorgd, zonder dat ze zich daar druk om hoeven te maken.

Deze effecten kunnen overigens ook redenen zijn dat er geen burgerparticipatie is. U kunt het zien als een vicieuze cirkel. Inwoners voelen zich wellicht niet serieus genomen als ze niet worden gevraagd te participeren en willen daarom waarschijnlijk ook geen moeite doen om de volgende keer te participeren.

Dat burgers zich niet meer thuis voelen in hun eigen omgeving kan een gevolg zijn van veranderingen of besluiten waarbij niet goed is gekeken naar de behoeftes en kritiek van burgers. Dat kan komen doordat de afstand tussen overheid en burger te groot is of dat organisaties/coöperaties niet dicht genoeg bij de samenleving staan. Dit is te voorkomen door voor een besluit goed te peilen wat er speelt bij de burgers. Burgerparticipatie is niet nodig als je goed weet wat de behoeftes en kritische punten zijn binnen een omgeving. Hiervoor heb je connecties nodig die met beide benen in de samenleving staan.

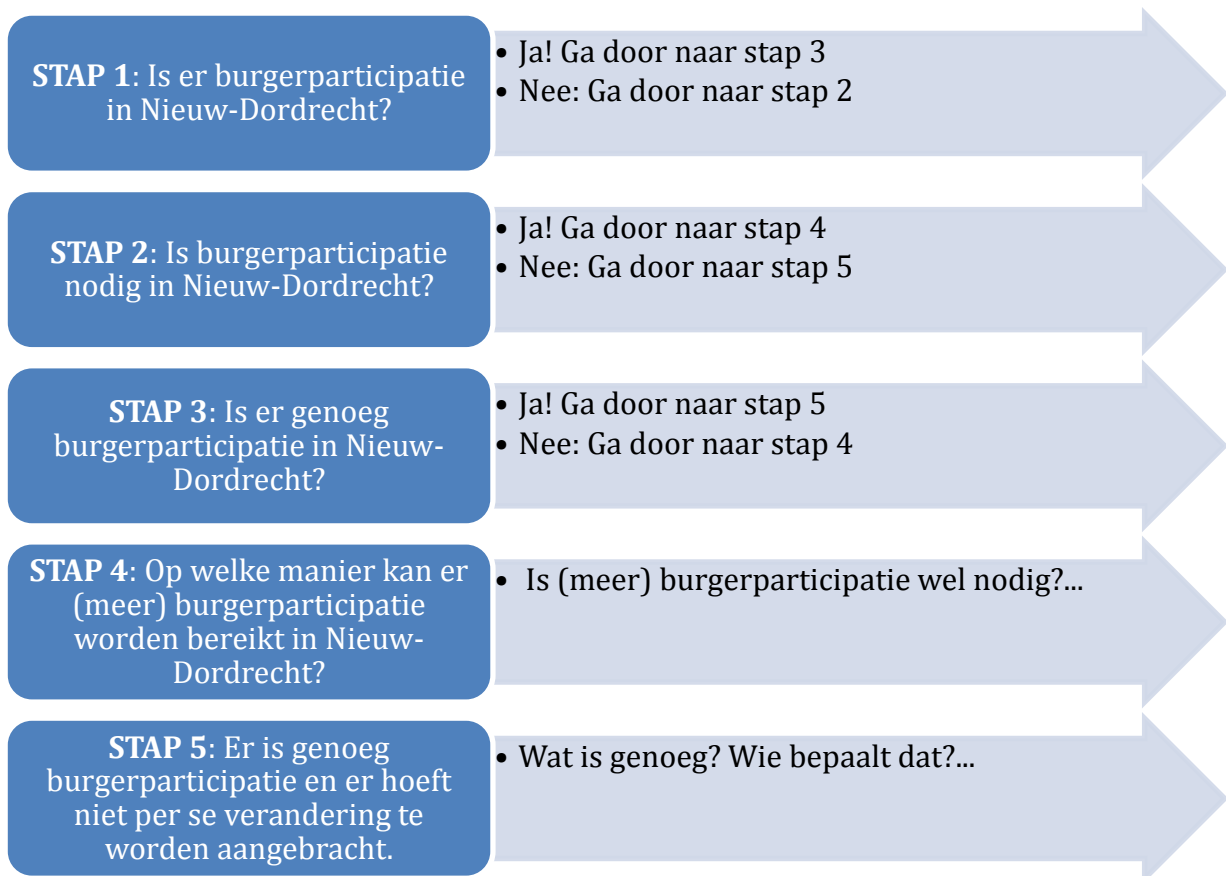
ADVIES AAN EMMEN REVISITED

Een stappenplan kan helpen om u inzicht te geven in de mate van burgerparticipatie in een planningsproces. Er zijn verschillende uitkomsten mogelijk in dit stappenplan. Dit is echter een vereenvoudiging van de werkelijkheid, want burgerparticipatie hoeft niet altijd nodig te zijn en de vormen van burgerparticipatie verschillen.

Wij hebben een vereenvoudigd stappenplan voor u als opzet naar de werkelijkheid gemaakt. Dit stappenplan kunt u volgen en bij elke uitkomst bieden wij u een inzicht, waardoor u, als actor in Nieuw-Dordrecht, eventueel nuances kunt aanbrengen om de burgerparticipatie aan te pakken!

HET STAPPENPLAN

FIGUUR 2 HET STAPPENPLAN



In de realiteit is het niet zo eenvoudig als in het schema, omdat elke vraag niet alleen beantwoord kan worden met 'ja' of 'nee'. Wanneer we kijken naar de vraag in stap 1, kan u niet antwoorden met alleen ja of nee, omdat u misschien niet weet in welke mate burgerparticipatie speelt of gewenst is. Ook kunnen verschillende projecten verschillende participatie nodig hebben en dit kan ook verschillen per stap in het planningsproces. Het kan dus zo zijn dat in het ene project de burger alleen geïnformeerd wordt over het project, terwijl in het andere project de burger mag meebeslissen. Ook kan het zo zijn dat in hetzelfde project de burgers niet mogen meedenken over het ontwerp van een ruimte, maar wel over het behoud van een ruimte.

WAT IS NU EIGENLIJK HET BELANG VAN BURGERPARTICIPATIE?

In het theoretisch kader hebben we al uitgelegd wat burgerparticipatie is, namelijk inspraak in een project. Maar burgerparticipatie is een ruim begrip. Wij vinden burgerparticipatie in de ruimtelijke ordening belangrijk omdat het gaat om de leefomgeving van de inwoners. Bovendien worden projecten indirect door de inwoners gefinancierd. Burgerparticipatie kan inzichten vergroten, doordat meerdere inwoners visies over Nieuw-Dordrecht kunnen delen. Door verschillende visies kunnen er beslissingen worden genomen waarmee alle actoren het eens kunnen zijn. Dat zal de tevredenheid van inwoners van Nieuw-Dordrecht ten goede kunnen komen. Wel kan er door veel overleg vertraging in het proces optreden, maar vergeet niet dat inwoners zich wel betrokken kunnen voelen in een project.

Wanneer een project langer duurt dan gepland, kan het alsnog betere resultaten opleveren doordat inwoners misschien meer het idee hebben dat ze samen met andere actoren het plan hebben ontwikkeld. Of burgerparticipatie überhaupt nodig is, zoals in stap 2 gevraagd wordt, is in een project een onderwerp waar altijd over moet worden nagedacht voordat u ermee begint. Bij ieder project moet opnieuw gekeken worden of participatie van inwoners nodig is, daarbij komt ook de vraag om de hoek kijken wat 'nodig' eigenlijk is. De vele actoren die altijd betrokken zijn bij lokale projecten zullen allemaal een ander idee hebben bij wat 'nodig' is.

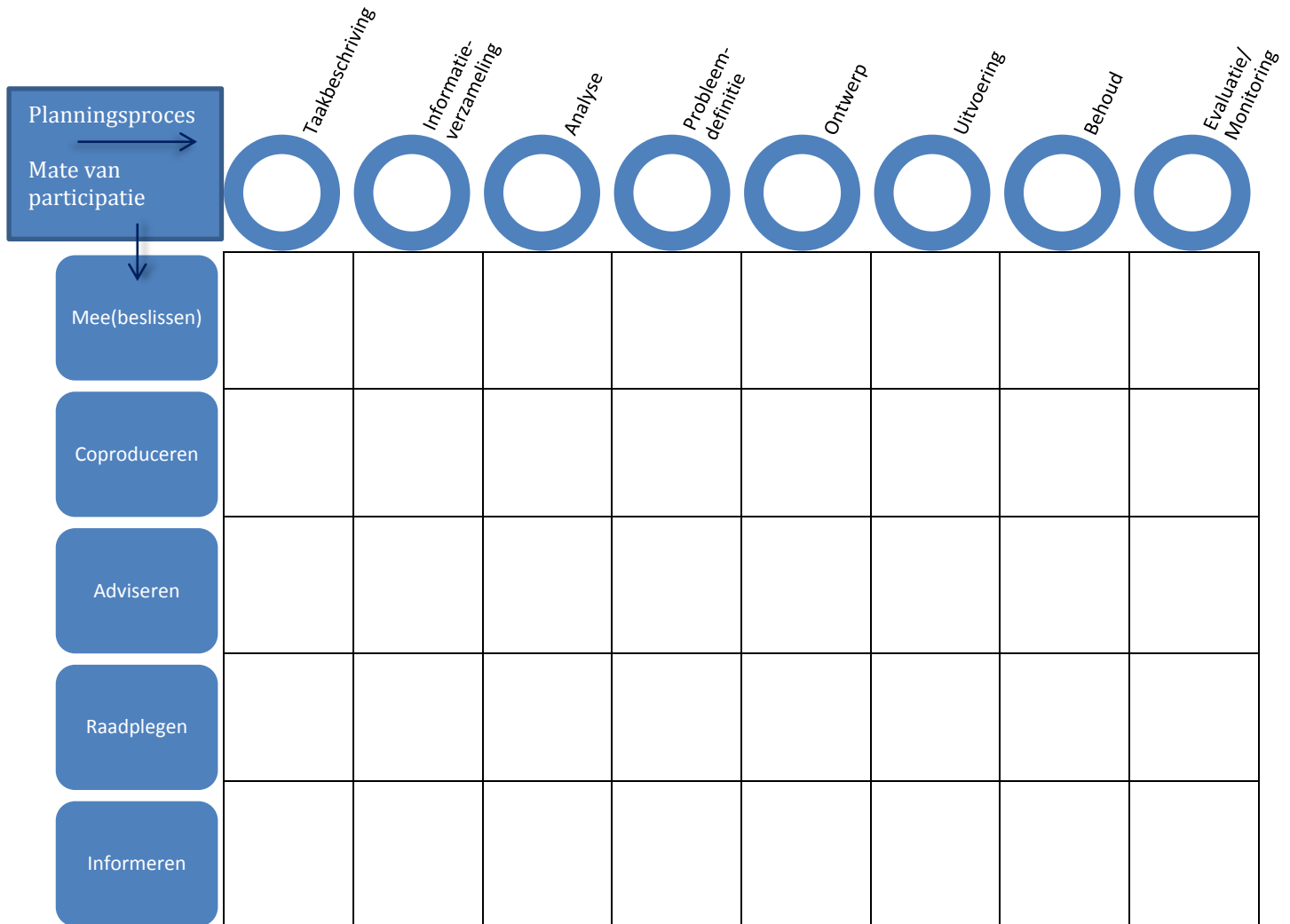
MATE VAN BURGERPARTICIPATIE

In Nieuw-Dordrecht is het volgens de denkwijze van Emmen Revisited de bedoeling dat de inwoners net zoveel inspraak hebben in een project als iedere andere actor van Emmen Revisited. In het theoretisch kader hebben wij uitgelegd dat er verschillende mate van burgerparticipatie zijn. Maar deze mate verschilt per onderdeel in een planningsproces. Je kunt niet de vraag stellen, zoals in stap 3, wanneer er genoeg burgerparticipatie is. Dat is per situatie verschillend. In het een project dat zich beperkt tot een wijk, kan een veel kleinere mate van burgerparticipatie van toepassing zijn dan in een project dat zich toespitst op een heel dorp. En wie bepaalt eigenlijk wanneer het genoeg is? Dus de vraag of er genoeg burgerparticipatie is, is complex en het antwoord erop is een stuk genuanceerder dan u misschien zou denken.

Het is ook moeilijk om te zeggen of burgers tijdens het hele planningsproces evenveel inspraak hebben. Als hulpmiddel om na te denken over welke soort participatie past bij een bepaald onderdeel van een planningsproces, hebben wij de volgende tabel ontwikkeld. Op de x-as staat het planningsproces van taakbeschrijving tot evaluatie. Wel moet de kanttekening worden geplaatst dat het planningsproces niet per definitie dezelfde stappen bevat als in deze tabel. Op de y-as staan een aantal mate van burgerparticipatie. Natuurlijk geldt ook voor de y-as dat er nog veel meer mate van participatie mogelijk zijn. Wanneer u bij elke stap in het planningsproces aanvinkt in welke mate u burgerparticipatie belangrijk vindt in het project, krijgt u mogelijk een goed beeld van het totaalplaatje van de mate waarin u burgerparticipatie belangrijk vindt in Nieuw-Dordrecht.

MATE VAN PARTICIPATIE PER STAP IN HET PLANNINGSPROCES

FIGUUR 3 MATE VAN PARTICIPATIE PER STAP IN HET PLANNINGSPROCES



WAT KUNT U DOEN OM BURGERS TE MOTIVEREN TOT PARTICIPATIE?

Burgers zullen pas graag participeren als ze de voordelen inzien van participatie. Daarom is het heel belangrijk dat u de burgers duidelijk maakt wat voor hun de voordelen zijn van participatie. Als u een bepaalde mate van participatie nodig vindt voor een bepaald deel van het planningsproces, maar de participatie vanuit de bewoners is volgens u daarbij niet voldoende, geef dan niet op. Als het niet op de ene manier lukt, probeert u dan andere manieren. Deze manieren kunt u vinden in het hoofdstuk 'theoretisch kader'.

Om er toch voor te zorgen dat burgers inspraak hebben in een project, terwijl ze misschien geen of weinig interesse tonen, kunnen er ook compromissen worden gesloten tussen de actoren van Emmen Revisited en de inwoners. Bijvoorbeeld: De actoren van Emmen Revisited willen dat de inwoners inspraak hebben in het behoud van de groenvoorziening in Nieuw-Dordrecht. Wanneer de bewoners dat niet willen, kan de gemeente bijvoorbeeld compromissen sluiten in de vorm van financiën of de mate van inspraak van de inwoners vergroten in projecten in Nieuw-Dordrecht.

CONCLUSIE

Burgerparticipatie is een 'hot issue' in de hedendaagse ruimtelijke planning, zo ook in Nieuw-Dordrecht. Echter, burgerparticipatie realiseren en behouden is niet zo simpel als het lijkt. Wij bieden geen concrete oplossingen voor problemen rond burgerparticipatie, maar het doel van dit advies is om u zelf te laten nadenken over de mate van burgerparticipatie binnen het planningsproces en op welke manier burgerparticipatie een rol kan spelen binnen een project met betrekking tot Nieuw-Dordrecht. Het is belangrijker om eerst goed na te denken over de mate en manier van burgerparticipatie, dan meteen naar een antwoord zoeken op bijvoorbeeld de vraag hoe je meer inwoners naar een inspraakavond trekt. Als u weet of u burgerparticipatie nodig heeft en op welke manier, dan is het makkelijker om tot oplossingen te komen die betrekking hebben op burgerparticipatie. Kortom, eerst denken, dan doen!

BRONVERMELDING

TEKST BRONNEN:

- Centre for Environmental Studies., (1970), *The LOGIMP experiment*. Information Paper 25 (London, CES)
- Faludi, A., (2000), *The Performance of Spatial Planning*, Planning Practice & Research, 15(4), p.299-318
- Goodwin, P.P., (1998), *Hired hands or local voice: understandings and experience of local participation in conservation*. Transactions of the Institute of British Geography, 23(4), p.481-499
- Glasson, J, Therivel, R, Chadwick, A, (2005), *Introduction to Environmental Impact Assessment*. Routledge, London.
- Hague, C., (2004), *Place Identity, Participation and Planning*, Routledge, p.40-50. [http://books.google.nl/books?id=njjk7N1e_UwC&pg=PA40&lpg=PA40&dq=\(Jenkins+and+Smith,+2001:+25\)+participation&source=bl&ots=ak7dOHG-CG&sig=1456ErS_LqFXS0cdBOEz0My4H4A&hl=en&sa=X&ei=YIN1UO3vIqXK0QWa8IH0dW&ved=0CBsQ6AEwAA#v=onepage&q=\(Jenkins%20and%20Smith%20C%202001%3A%2025\)%20participation&f=false](http://books.google.nl/books?id=njjk7N1e_UwC&pg=PA40&lpg=PA40&dq=(Jenkins+and+Smith,+2001:+25)+participation&source=bl&ots=ak7dOHG-CG&sig=1456ErS_LqFXS0cdBOEz0My4H4A&hl=en&sa=X&ei=YIN1UO3vIqXK0QWa8IH0dW&ved=0CBsQ6AEwAA#v=onepage&q=(Jenkins%20and%20Smith%20C%202001%3A%2025)%20participation&f=false)
- Hooper, P,D., Rawson, R.,(2012), *The importance of stakeholder participation to sustainable airport master planning in the UK*, Elsevier, (2), p.36-47. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211464512000528>
- Peeters, B., (2012), *Burgerparticipatie in de lokale politiek: Een inventarisatie van gemeentelijk beleid en activiteiten op het gebied van burgerparticipatie*, Amsterdam, Prodemos: Huis voor democratie en rechtsstaat, p.10-20. <http://www.prodemos.nl/content/download/3301/17318/file/Rapport%20Monitor%20Burgerparticipatie%202012.pdf>
- Tonkens, E, Verhoeven, I.,(2011), *Bewonersinitiatieven: proeftuin voor partnerschap tussen burgers en overheid. Een onderzoek naar bewonersinitiatieven in de Amsterdamse wijkaanpak*, Amsterdam, Universiteit van Amsterdam/Stichting actief burgerschap, p.42-50. http://www.actiefburgerschap.nl/cms_data/TonkensenVerhoevenBewonersinitiatievenproeftuinvoorpartnerschaptussenburgersenoverheid.pdf

FIGUREN

- Figuur 1 Participatietrap 6
<http://www.kei-centrum.nl/pages/28175/Mate-van-participatie.html>
- Figuur 2 Het stappenplan 13
- Figuur 3 Mate van participatie per stap in het planningsproces..... 16

BIJLAGEN

In de volgende bijlagen staan respectievelijk:

- Tabel 1: Overzicht van vormen van burgerparticipatie en percentage van de geënquêteerde gemeenten die deze vormen heeft ingezet (N=135) (Bijlage 1)
- Een weblink naar een document met voorbeelden van projecten waarbij burgerparticipatie is toegepast (Bijlage 2)
- Een weblink naar een inspraakmodel voor ruimtelijke projecten en plannen van de gemeente Hellevoetsluis. (Bijlage 3)

Bijlage 1:

Tabel 1: Overzicht van vormen van burgerparticipatie en percentage van de geënquêteerde gemeenten die deze vormen heeft ingezet (N=135).

Methode voor de gehele bevolking:	Aantal gemeenten (in %):	Methode voor geselecteerd deel van de bevolking:	Aantal gemeenten (in %):
	97,8%	Enquête (schriftelijk en/of digitaal)	60,8%
	93,3%	Burgerpanel	34,8%
	78,5%	Internetpanel	33,3%
	73,3%	Burgerjury	4,4%
	66,7%	Geen	19,3%
	25,2%		
Geen	0,8%		

Bijlage 2:

Dungen, M van den, Karssen, A., (2008) Denk mee over het perspectief van bewonersparticipatie.

http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=hellevoetsluis%20burgerparticipatie&source=web&cd=8&sqi=2&ved=0CFwQFjAH&url=http%3A%2F%2Fwww.psibouw.nl%2Fdetail%2Fkennis%3Fm%3Dfiles%26doc_id%3D324&ei=101qUK3RAqLH0QXDjoGgDA&usg=AFQjCNGd-un6hQ12QPqA7U7La2lan-hBtg

Bijlage 3:

Gemeente Hellevoetsluis, afdeling bouwen en ruimte en milieu., (2010), Inspraakdocument ruimtelijke projecten en plannen.

<http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=hellevoetsluis%20burgerparticipatie&source=web&cd=10&sqi=2&ved=0CGsQFjAJ&url=http%3A%2F%2Fwww.hellevoetsluis.nl%2Fdsresource%3Fobjectid%3D5587%26type%3Dorg&ei=101qUK3RAqLH0QXDjoGgDA&usg=AFQjCNEkBSIs6CZNtsDktgE2ZIRmJ9d8gQ>